

КОМИСИЯ ЗА ФИНАНСОВ НАДЗОР
1303 София, ул. „Шар планина” 33, тел./факс 829 43 18, тел. 9404582
ИнфоЦентър 0900 32 300

I. Основни направления в дейността на КФН през 2008 г.

Водещата тема на 2008 г., която концентрира общественото внимание, несъмнено е финансовата и икономическа криза. Финансовата система и икономиката на България са част от глобалната, ние сме член на Европейския съюз и в този смисъл нашата страна не може да остане изолирана от глобалните финансови процеси, но предвид фактори като устойчивата макрорамка, благоприятна данъчна среда, стабилна финансова система ефектът от кризата в нашата страна може да бъде сравнително ограничен. В тази ситуация усилията на КФН, както и на всички регулатори, са насочени към запазване стабилността на пазарите и доверието на инвеститорите. КФН, в качеството си на единен орган за регулиране и надзор на небанковия финансов сектор, продължи и през 2008 г. да провежда последователна политика, изразена в регулаторната, лицензионна и контролна дейност на комисията, като усилията бяха насочени и към активен анализ и мониторинг на пазарната ситуация и пазарните участници.

Регулаторна дейност осъществявана от Комисията

Регулаторната дейност на КФН бе концентрирана върху изготвянето и приемането на **подзаконовни нормативни актове**. През 2008 г. КФН прие **Наредба за допускането на ценни книжа до търговия на официален пазар**. С нея се уреждат изискванията, на които трябва да отговарят ценните книжа, за да бъдат допуснати до търговия на официален пазар, организиран от регулаторния пазар, както и редът и начинът за допускането им. Посредством новоприетата наредба се въвеждат изцяло изискванията на **Директива 2001/34/ЕО** относно допускането на ценни книжа до търговия на официален регулиран пазар и информацията, която се публикува за тези ценни книжа. С наредбата се определят конкретни условия за допускането на акции и облигации до търговия на официален пазар, и по-конкретно определена пазарна капитализация, наличието на най-малко три приети и публикувани годишни финансови отчети, допускане до търговия на цялата емисия ценни книжа от съответния клас, определено ниво на разпределение на ценните книжа сред публиката и т.н. На следващо място, с Наредбата за изменение и допълнение на **Наредба № 25** от 22.03.2006 г. за изискванията към дейността на инвестиционните дружества и договорните фондове беше транспонирана **Директива 2007/16/ЕО** от 19 март 2007 г., която изяснява някои определения в Директива 85/611/ЕИО, отнасящи се до активите, в които колективните инвестиционни схеми могат да инвестират паричните средства, набрани чрез предлагането на дяловете им. Въведени са допълнителни критерии, на които следва да отговарят финансовите инструменти, които се считат за „подходящи активи” за колективните инвестиционни схеми, които да осигурят спазването на основни положения в Директива 85/611/ЕИО, като принципа за диверсификация на риска и възможността по всяко време да се изчисли точно нетната стойност на активите, с оглед задължението на схемата да изкупува обратно дяловете си при поискване от притежателите им.

Също така, КФН прие изменения и допълнения на 15 наредби, както и на Правилника за устройството и дейността на Фонда за компенсиране на инвеститорите в ценни книжа.

В допълнение на нормативната дейност през изминалата година КФН прие 4 указания и 4 практики по прилагането на законови и подзаконовни нормативни актове в сферата на застраховането, пенсионното осигуряване, както и относно дейността на дружества със специална инвестиционна цел. Също така, бяха приети стандарти, процедури и правила за организация, функциониране и управление на единна система - E-Register за предоставяне на информация от емитентите по чл. 43, ал. 1 от Наредба № 2 от 2003 г. за проспектите при публично предлагане и допускане до търговия на регулиран пазар на ценни книжа и за разкриването на информация от публичните дружества и другите емитенти на ценни книжа (Наредба № 2).

Лицензионна дейност на КФН

През 2008 г. Комисията издаде **лиценз или съответно разрешение за извършване на дейност** на 7 инвестиционни посредника, 9 управляващи дружества, 9 дружества със специална инвестиционна цел, един презастраховател, 5 здравноосигурителни дружества и едно пенсионноосигурително дружество. Също така КФН издаде разрешение на 14 управляващи дружества да организират и управляват 20 договорни фонда и разрешение на едно пенсионноосигурително дружество за управление на 3 фонда за допълнително

пенсионно осигуряване. Отнет е лиценз за извършване на дейност на едно управляващо дружество и на едно акционерно дружество със специална инвестиционна цел. В регистъра на публичните дружества и други емитенти на ценни книжа бяха вписани 20 нови дружества и бяха отписани 10 дружества.

Във връзка с правото на свободно предоставяне на услуги на територията на ЕС до 15 декември КФН получи 318 **нотификации** от инвестиционни посредници, 29 нотификации от колективни инвестиционни схеми за нотифициране на общо 93 фонда и подфонда, 2 нотификации за управляващи дружества, 2 нотификации по проспекти и 3 за допълнения към проспекти на публични дружества, 72 за застрахователи и 504 за застрахователни брокери и агенти със седалище в държави членки. Освен това КФН получи 3 нотификации от инвестиционни посредници и 4 нотификации от застрахователи от държави членки, които възнамеряват да извършват дейност на територията на Република България чрез създаване на клон при условията на свобода на установяване. Същевременно, КФН изпрати към държави от ЕС във връзка със свободното предоставяне на услуги на територията на ЕС 4 нотификации за инвестиционни посредници, 1 нотификация за управляващо дружество и 4 нотификации за застрахователи. В момента тече процедура по нотифициране на Великобритания относно постъпило уведомление от инвестиционен посредник от Република България, възнамеряващ да извършва дейност на нейна територията чрез създаване на клон при условията на свобода на установяване.

Контролна дейност упражнявана от Комисията

През 2008 г. Комисията за финансов надзор извърши общо 137 **проверки на място** в поднадзорните лица. Също така осъществени през периода бяха и над 7 300 проверки на предоставяните годишни и периодични отчети (месечни, тримесечни и шестмесечни), както и на всички други нормативно изискуеми документи, специфични за различните поднадзорни лица.

При извършване на документалния контрол и проверките на място бяха съставени **686 актове за установяване на административно нарушение** и бяха издадени **127 решения за прилагане на принудителни административни мерки**. Стойността на наложените **административни наказания** е в размер на 2 380 780 лв.

През 2008 г. Комисията проведе 56 заседания, от които 46 редовни и 10 извънредни заседания.

Международна дейност на Комисията

През 2008 г. Комисията взе активно участие в работните процеси на европейско ниво в областта на финансовите услуги чрез свои представители в работните групи и ясно изразени позиции в рамките на комитетите от ниво 3 на процеса Lamfalussy.

КФН продължи да осъществява успешно проекти, финансирани по програми на ЕС в областта на ценните книжа, застраховането и пенсионното осигуряване. Туининг лайт проектът „Подпомагане на Застрахователната агенция на Босна и Херцеговина”, финансиран по програма CARDS 2006 на ЕС, успешно приключи своето изпълнение през 2008 г. За пръв път българска институция участва в осъществяването на туининг лайт проект не като бенефициент по проект, а в качеството си на страна-членка-партньор. Управление „Застрахователен надзор” на КФН предостави качествена експертна подкрепа на Застрахователната агенция на Босна и Херцеговина. Целите на проекта бяха свързани със стимулиране на развитието на единен застрахователен пазар в Босна и Херцеговина, ефективност и прозрачност на надзора на застрахователната дейност, мониторинг, координация и арбитраж, както и прозрачен обмен на информация.

През годината КФН работи в близко сътрудничество със Световната банка и Международния валутен фонд (МВФ) по редица инициативи. Бяха проведени успешни мисии на Световната Банка и МВФ за адаптиране доклада по Програмата за оценка на финансовия сектор (FSAP Update), както и в областта на защитата на потребителите.

Между 23 и 27 юни 2008 г. в София се състоя „Регионална програма по ценни книжа”, в която участваха представители на надзорните органи и фондови борси от Югоизточна Европа. Обучението бе организирано по инициатива на КФН и се осъществи с подкрепата на Торонто център, Международната финансова корпорация (IFC), част от групата на Световната банка и Агенцията за трансфер на финансови технологии (АТТФ), Люксембург.

На 9 декември 2008 г. КФН съвместно с Европейската комисия в лицето на ТАИЕХ организира обучение относно Директива 2007/44/ЕО по отношение на предварителната оценка на придобиванията и увеличението на участия в дружества във финансовия сектор.

През 2008 г. КФН бе домакин на Балканска кръгла маса по въпросите на членството в ЕС и влиянието му върху капиталовите пазари в Югоизточна Европа.

На 23 май 2008 г. КФН подписа двустранен протокол за сътрудничество с Комисията по ценни книжа и фондови борси на САЩ. Протоколът дава юридическа база на двата надзора за засилване на двустранното сътрудничество и улеснява значително обмена на информация, която не е публична.

Бяха проведени и работни посещения в КФН на представители на Комисията по ценни книжа и фондови борси на Македония и Застрахователната агенция на Босна и Херцеговина.

Развитие на небанковия финансов сектор през 2008 г.

Сравнителен спад се забелязва в показателите, характеризиращи дълбочината на небанковото финансовото посредничество. Процентът на пазарната капитализация от БВП е в размер на 20,23%, като отбелязва спад от 58% в рамките на 2008 г., в резултат от намаляването на стойността на капитализацията на борсата.

Дълбочина на финансовото посредничество, процент от БВП

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008*
Пазарна капитализация на БФБ – София	3,72%	4,25%	7,91%	10,55 %	20,11 %	31,20 %	51,29%	20,23%
Застрахователни и здравноосигурителни премии	1,61%	1,91%	1,94%	2,51 %	3,03%	2,59%	2,71%	3,06%
Нетни активи на пенсионните фондове	0,63%	1,03%	1,48%	2,07%	2,65%	3,09%	4,12%	3,82%

* Прогнозни данни за БВП 60 193 млн. лв. (източник Конвергентна програма на Република България), пазарна капитализация на БФБ-София към 16 декември и прогнозни данни на КФН за нетни активи на пенсионните фондове и премиен приход на застрахователите и здравноосигурителните дружества.

II. Надзор на инвестиционната дейност

През 2008 г. КФН издаде лиценз за извършване на дейност като инвестиционен посредник на седем дружества - „Рок Ридж Инвестмънт“ ЕАД, „Лидер инвест“ ООД, „Астра Инвестмънт“ АД, „Глобал Маркетс“ ООД, „Болкан Секюритис“ ЕООД, „Адамант Кепитъл Партньърс“ АД и „АБС Финанс“ ЕАД, като за периода няма отнети лицензи за извършване на дейност като инвестиционен посредник. **Изменени/ допълнени** са издадените лицензи за извършване на дейност като инвестиционен посредник на „Бул тренд брокеридж“ ООД и „Булброкърс“ ЕАД. Така към 15 декември 2008 г. общият брой на **инвестиционните посредници е 90**, от които 26 са банки. От 64^{те} небанкови инвестиционни посредници, 26 дружества са с пълнен лиценз (т.е. лиценз за извършване на сделки за собствена сметка) и 38 - са с частичен лиценз (т.е. лиценз за извършване на сделки за чужда сметка и управление на портфейл).

През годината бе призната придобитата квалификация за извършване на дейност като инвестиционен консултант на 15 лица. В резултат на това и на проведените изпити за право за извършване на дейност като **инвестиционен консултант имат 303** лица, а право за извършване на дейност като **брокер имат 341** лица.

За периода 1 януари - 15 декември 2008 г. в Регистъра на **публичните дружества и други емитенти на ценни книжа** бяха вписани 20 нови дружества и бяха отписани 10 дружества. Така към 15 декември броят на публичните дружества и други емитенти на ценни книжа, вписани в регистъра на КФН, е общо 390. През разглеждания период бяха вписани 83 емисии акции, 20 емисии дялове и 22 емисии дългови ценни книжа (корпоративни облигации) и бяха отписани 10 емисии акции и 21 емисии дългови ценни книжа.

През 2008 г. КФН потвърди **26 проспекти за първично публично предлагане** на емисия акции: „Алфа Ууд България“ АД, „Сила Холдинг“ АД, „Инвестбанк“ АД, „Дървообработване-ВТ“ АД, ИД „Надежда“ АД, „Доверие – Обединен Холдинг“ АД, „БЛЕК СИЙ ИНВЕСТМЪНТ“ АДСИЦ, „Алфа Кредит“ АДСИЦ, „ДОМ – Здраве“ АД, „Бисер Олива“ АД, „Фонд за земеделска земя Мел инвест“ АДСИЦ, „Форуком Фонд Имоти“ АДСИЦ, „Железопътна инфраструктура – Холдингово дружество“ АД, „Ексклузив Пропърти“ АДСИЦ, „Балкантурист Елит“ АД, „Ли Ар Си“ АДСИЦ, „Аванс Терафонд“ АДСИЦ, „Ломско пиво“ АД, „Арко Тауърс“ АДСИЦ, „Холдинг Варна“ АД, „Север - Холдинг“ АД, „ФеърПлей Аграрен фонд“ АД, „Алу-пласт“ АД, „ЗД Евроинс“ АД, „Балканкар - Рекорд“ АД и „ЗММ Металик“ АД. През годината чрез **първично публично предлагане на акции (IPO)** на борсата се листнаха **3 нови дружества**, а именно дружествата „Железопътна инфраструктура–Холдингово дружество“ АД, „Херти“ АД и „Меком“ АД. Бяха потвърдени 16 проспекта за допускане до търговия на регулиран пазар на емисия акции: „Спарки“ АД, „Астера козметикс“ АД, „БГ Агро“ АД, „Биоасис“ АД, „Софарма Трейдинг“ АД, „МАРТ БЪЛГАРИЯ“ АД, „Далия“ ЕАД, „Балкан Проджекти Мениджмънт“ ЕАД, „Европа лайн груп“ АД, „Слънчо“ АД, „Унифарм“ АД, „Винъс“ АД, „Би Джи Ай Груп“ АД, „Капман грийн енерджи фонд“ АД, „МДКЦ Биочек“ АД и „Септона - България“ АД.

Също така КФН потвърди 16 проспекта за публично предлагане на облигации през годината, а размерът на **публично издадения облигационен дълг** през 2008 г. достигна **160,12 млн. лв.**

През 2008 г. КФН издаде **9 лиценза** за извършване на дейност като **управляващо дружество** на дружествата „Оверон Финанс“ АД, „Общинска банка Асет Мениджмънт“ ЕАД, „Съединение Асет Мениджмънт“ АД, „Булдев Асет Мениджмънт“ АД, „Ултура Капитал Мениджмънт“ ЕАД, „Кепитъл Маркетс Асет Мениджмънт“ АД, „Астра Асет Мениджмънт“ АД, „Нюуей Асет Мениджмънт“ АД и „Оптимал Асет Мениджмънт“ АД. За периода 01.01.2008 г. – 15.12.2008 г. е отнет един лиценз за извършване на дейност като управляващо дружество на „Титан асет мениджмънт“ ЕАД. Също така КФН издаде разрешение на 14 управляващи дружества да организират и управляват **20 договорни фонда**, като същевременно са потвърдени проспектите им за публично предлагане на дялове и са вписани като публични дружества във водения от КФН регистър. Така, в края на годината **управляващите дружества са 38, инвестиционните дружества са 11, а договорните фондове нарастват до 80 броя.**

Секторът на **дружествата със специална инвестиционна цел** продължава динамичното си развитие. Към 15 декември АДСИЦ достигат **69 броя**, 61 от които извършват секюритизация на недвижими имоти и 8 - на вземания. През 2008 г. комисията издаде 9 лиценза за извършване на дейност като дружество със специална инвестиционна цел и отне лиценза на 1 АДСИЦ - „Хюндай Финанс“ АДСИЦ.

Във връзка с правото на свободно предоставяне на услуги на територията на ЕС КФН получи 318 **нотификации** от инвестиционни посредници от държави членки, които възнамеряват да извършват дейност на територията на Република България, както и 3 броя нотификации от инвестиционни посредници от държави членки, които възнамеряват да извършват дейност на територията на Република България чрез създаване на клон при условията на свобода на установяване. Също така КФН получи 29 нотификации от колективни инвестиционни схеми за нотифициране на общо 93 фонда и подфонда, 2 нотификации за управляващи дружества, 2 броя нотификации на проспекти и 3 допълнения към проспекти от публични дружества със седалище в държави членки. Същевременно КФН изпрати нотификации към държави от ЕС във връзка със свободното предоставяне на услуги на територията на ЕС – 5 нотификации към държави членки, от които 4 нотификации за извършване на дейност при условията на свободно предоставяне на услуги и едно уведомление от инвестиционен посредник от Република България, възнамеряващ да извършва дейност на територията на държава членка, чрез създаване на клон при условията на свобода на установяване, като процедурата по нотификация на дружеството все още не е завършила, както и 1 нотификация за управляващо дружество.

За периода 1 януари – 15 декември 2008 г. в областта на инвестиционната дейност бяха извършени близо **4 000 проверки на документи**, постъпили в КФН, **24 тематични проверки** по документи, както и **65 проверки на място** в поднадзорните лица. 28 от проверките на място са извършени върху дейността на инвестиционни посредници. От тях 21 са планови проверки и 7 са тематични. В резултат от осъществения контрол за периода от началото на годината до 15 декември бяха наложени **115 приложени ПАМ**, бяха съставени **187 броя АУАН**. Стойността на наложените административни наказания до 15 декември 2008 г. е **501 800 лв.**

Най-често срещаните нарушения, констатирани при контрола на поднадзорните на Управление „Надзор на инвестиционната дейност“ лица бяха относително:

- Несъобразяване с приложена принудителна административна мярка по чл. 212, ал. 1, т. 1 от ЗППЦК;
- Неизпълнение или изпълнение със закъснение на изискванията на чл. 148, ал. 3 от ЗППЦК за задължение за уведомяване по чл. 145, ал. 1 и чл. 146, ал. 1 от ЗППЦК (разкриване на дялово участие в капитала на публично дружество);
- Сключване на сделки, от мениджмънта на публичните дружества и емитентите на ценни книжа, надвишаващи определените в чл. 114 от ЗППЦК прагове, без изрично упълномощаване от страна на общото събрание на дружеството;
- Несвикване в законоустановения срок на редовно годишно ОСА;
- Непредставяне на всички изискуеми материали за ОСА;
- Непредставяне или представяне със закъснение на годишни и междинни финансови отчети, както и уведомления;
- Нарушение на изискванията на чл. 34, ал. 1, предложение първо от ЗПФИ инвестиционният посредник да отделя своите финансови инструменти и парични средства от тези на клиентите си;
- Нарушение на изискванията на чл. 40, ал. 2 от ЗПФИ инвестиционният посредник да предоставя на заместник-председателя два пъти годишно (към 30 юни и 31 декември) в 10-дневен срок от посочените дати списък на лицата, които притежават пряко или непряко квалифицирано участие, както и данни за притежаваните от тях гласове в общото събрание;
- Нарушение на изискванията на чл. 29, ал. 5 от Наредба № 38 инвестиционният посредник да предприема необходимите действия, за да осигури, че депозиранияте съгласно ал. 1 парични средства на клиенти се водят по индивидуални сметки или сметка на клиентите, отделно от паричните средства на инвестиционния посредник;

- Нарушение на изискванията на чл. 35, ал. 2 от Наредба № 38 инвестиционният посредник да проверява в депозитарната институция дали финансовите инструменти, за които се отнася нареждането за продажба, са налични по подсметката на клиента, дали са блокирани и дали върху тях е учреден залог или е наложен запор;

- Нарушение на изискванията на чл. 19, ал. 3 от Наредба № 35 стойността на собствения капитал по счетоводен баланс да не е по-малка от минималния размер на началния капитал по чл. 4 от същата наредба, съобразно обхвата на издадения лиценз за дейност.

Освен посочените проверки в рамките на разглеждания период управление „Надзор на инвестиционната дейност“ на КФН извърши и **17 проверки** за спазване разпоредбите на Закона срещу пазарните злоупотреби с финансови инструменти, Закона за публичното предлагане на ценни книжа и Закона за пазарите на финансови инструменти във връзка със забраните за **недобросъвестна търговия с ценни книжа, манипулиране на пазара, вътрешна информация и вътрешни лица**. Към момента в процес на приключване са още 5 проверки. В резултат на тях бяха съставени **80 акта** за установяване на следните нарушения:

- Използване от дадено лице на вътрешна информация, получена в резултат на участието му в капитала или гласовете в общото събрание на емитента, за придобиване или прехвърляне на финансови инструменти - за нарушение по **чл. 8, ал. 1, предл. 2** във връзка с **чл. 4, ал. 1 ЗПЗФИ** на лицата бяха съставени **2 АУАН**;

- Неразкриване на информация относно сделки на лица, които изпълняват ръководни функции в емитент, и лица, които са тясно свързани с тях - за нарушение по **чл.16 ал.1 ЗПЗФИ** във връзка с **чл. 16, ал. 3 от ЗПЗФИ** на лицата бяха съставени **69 АУАН**;

- Даден инвестиционен посредник не действа честно, справедливо и като професионалист в съответствие с най-добрите интереси на своите клиенти или не ги уведомява за рисковете от сделките с финансови инструменти - за нарушение по **чл. 27, ал. 2 от ЗПФИ** на лицата бяха съставени **3 АУАН**;

- Използване от дадено лице на вътрешна информация, която може да окаже съществено влияние върху цената на дадени финансови инструменти за тяхното придобиване или прехвърляне - за нарушение по **чл.10 ал.1** във връзка с **чл.8 ал.1** във връзка с **чл.4 ал.1 ЗПЗФИ** на лицата беше съставен **1 АУАН**;

- Манипулиране на пазара на финансови инструменти чрез действия и сделки, споменати в чл. 6, ал. 1, т. 1 ЗПЗФИ - за нарушение по **чл. 11** във връзка с **чл. 6, ал. 1, т. 1 ЗПЗФИ** на лицата бяха съставени **2 АУАН**;

- Възпрепятстване на КФН, нейните органи или надлежно упълномощени служители от нейната администрация при осъществяване на възложените и със закон надзорни правомощия - за нарушение по **чл.32 ал.1 ЗКФН** на лицата беше съставен **1 АУАН**;

Неспазване на задължението инвестиционният посредник да завежда в специален дневник по реда на постъпването им всички нареждания на своите клиенти, включително идентичните нареждания, и да ги изпълнява - за нарушение по **чл.72 ал.1 ЗППЗК** на лицата бяха съставени **2 АУАН**.

Към 16.12.2008 г. пазарната капитализация на БФБ-София възлиза на 12 175 млн. лв., реализирайки 58% спад за текущата година. Към днешна дата пазарната капитализация представлява 20,23% от прогнозирания БВП при 51,29% за 2007 г. Реализираният оборот (без блокови и договорени сделки) за периода януари – ноември 2008 г. достига 1,75 млрд. лв., отбелязвайки близо 75% спад на годишна база. Обемът на извършените сделки на БФБ-София за същия период отбелязва спад от близо 55%, при реализиран обем от приблизително 273 млн. лота.

III. Застрахователен надзор

През 2008 г. Комисията за финансов надзор (КФН) не е издавала нови лицензи за извършване на застрахователна дейност. Общият брой на лицензираните застрахователи със седалище в Република България се запазва на 37. От тях 20 са общозастрахователни дружества, 15 животозастрахователни дружества и 2 взаимозастрахователни кооперации. През годината беше издаден лиценз за нов вид застраховка на ЗК „ДСК Гаранция“ АД - за застраховка „Разни финансови загуби“.

КФН издаде **лиценз за извършване на презастрахователна дейност** на „Джи Пи Презастраховане“ ЕАД, с което на българския пазар стъпи първият професионален презастраховател.

В областта на **доброволното здравно осигуряване** през 2008 г. се забелязва увеличение на броя на заявителите за издаване на лицензия за извършване на дейност спрямо предходните години. КФН издаде **5 нови лицензи** – на "Общинска здравноосигурителна каса" АД, "Здравноосигурителна каса Прайм Хелт" АД, "Здравноосигурителен фонд Европа" АД, „Здравноосигурителен фонд Вайс Медика“ АД и „Здравноосигурителен фонд ДаллБогг: Живот и здраве“ ЕАД. Така общият брой на здравноосигурителните дружества достигна 20.

През периода са проверени документите и са издадени решения от заместник-председателя, ръководещ управление „Застрахователен надзор“, за вписването в регистъра на КФН на 43 нови застрахователни брокера. За същият период е отнета регистрацията на 8 застрахователни брокера. Така общият брой на регистрираните застрахователни брокери достигна 269. За сравнение, през 2007 г. дейност по застрахователно посредничество са извършвали 234 застрахователни брокера, като в регистъра са били вписани 52 застрахователни брокера, а на 21 е била отнета регистрацията. В електронния регистър към 15 декември 2008 г. на КФН са регистрирани общо 58 138 застрахователни агента, от които 3 780 юридически лица, 3 024 еднолични търговци и 51 334 физически лица.

Одобрени са 106 лица за членове на управителни и контролни органи и за ръководители на служби за вътрешен контрол на застрахователи и здравноосигурителни дружества (69 лица за членове на управителни и контролни органи на застрахователи, 34 лица за членове на управителни и контролни органи на здравноосигурителни дружества и 3 лица за ръководители на служби за вътрешен контрол).

Отказано е одобрението на 2 лица за членове на управителни и контролни органи на застрахователи и на едно лице за ръководител на служба за вътрешен контрол.

В списъка на одиторите са вписани 3 нови одитори.

Проведен бе един изпит за застрахователни брокери, на който от 9-те явили се кандидата за придобиване на професионална квалификация 7 издържаха изпита.

Проведен бе един изпит за признаване на правоспособност на отговорен актюер, до който бяха допуснати 15 актюера. От тях 9 издържаха изпита, като на 4 бе призната пълна правоспособност, а на останалите частична правоспособност.

Застрахователите от държави членки, които **нотифицираха** КФН през 2008 г. за намерението си да извършват дейност по застраховане на територията на Република България при условията на свободата на предоставяне на услуги, са 72, с което техният общ брой достигна 236. Получените нотификации от застрахователните посредници са 504, с което общият им брой нарасна до 921.

Към 15 декември **4 застрахователя** от държави членки са нотифицирали КФН за намерението си да извършват дейност по застраховане на територията на Република България чрез **създаване на клон** при условията на правото на установяване, с което техният брой достигна 8. Това са: „Кю Би И Интернешънъл Иншурънс (Юръп) Лимитид – клон София“, ЗАД „Ай Ен Джи“ – клон София, „Кардиф – Животозастраховане, клон България“, „Кардиф – Общо застраховане, клон България“, „Ей Ай Джи Юръп С.А.“, Франция; „Кофас Аустрия Кредитферзихерунг АГ“, Австрия; „Аксерия Иард“ АД, Франция и „Аксерия Превоаянс“ АД, Франция.

Получени бяха **нотификации** във връзка с правото на свободно предоставяне на услуги на територията на други държави членки от 4 български застрахователя, с което техният брой достигна 7 („ЗД Евро инс“ АД – за всички държави членки; „ДЗИ – Общо застраховане“ АД – за Румъния; ЗАД „ДЗИ“ – за Румъния; „Ей Ай Джи ЗД“ ЕАД – за Румъния и Гърция; ЗАД „Армеец“ – за Белгия, Франция, Германия, Италия, Холандия, Дания, Великобритания, Гърция, Португалия, Испания, Австрия, Финландия, Швеция, Кипър, Полша, Унгария, Чехия, Румъния; „Интерамерикан България“ ЗЕАД – за Белгия, Холандия и Гърция, и ЗАД „Булстрад“ – за Румъния и Гърция).

Не бяха получени нотификации от български застрахователни брокери във връзка с правото на свободно предоставяне на услуги по застрахователно посредничество на територията на други държави членки и съответно общият им брой се запазва 4 („Ай Пи Ес Сървисиз“ ООД – за Великобритания; „Маринс Интернешънъл“ ЕООД – за всички държави членки на Европейския съюз; „Инстрейд“ ЕООД – за Франция, Гърция, Литва, Австрия и Румъния; и „Капман Брокер“ ООД – за Великобритания, Испания, Малта, Холандия, Германия, Австрия, Гърция, Белгия, Чехия и Ирландия).

През годината бяха извършени 3 300 **проверки на документи**, включително на месечните и годишни финансови отчети, доклади и справки към тях на всички действащи застрахователни и здравноосигурителни дружества, Гаранционния фонд и застрахователните брокери. Извършени бяха и 40 **проверки на място** на застрахователи, здравноосигурителни компании и застрахователни посредници (включително и не приключили), и на лица, нямащи право да извършват дейност като застрахователни брокери и здравноосигурително дружество.

През 2008 г. постъпиха 791 жалби, от които 409 срещу застрахователи по общо застраховане, 48 срещу застрахователи по животозастраховане, 275 срещу здравноосигурителни дружества, 33 срещу застрахователи в ликвидация или в несъстоятелност, 3 срещу застрахователни брокери и 23 други. Увеличението на подадените жалби през 2008 г. спрямо 2007 г. е 72%, като през 2007 г. жалбите са били 460 (367 срещу застрахователи по общо застраховане, 26 срещу застрахователи по животозастраховане, 6 срещу здравноосигурителни дружества, 42 срещу застрахователи в ликвидация или в несъстоятелност и 19 други). Всички жалби са разгледани. Съдържанието на жалбите срещу лицензираните застрахователи е насочено най-вече към повдигането на въпроси и изразяването на несъгласие с определения от застрахователя размер на обезщетението, отказаното изплащане на обезщетение или непроизнасянето от страна на застрахователя в указания законен срок.

Съставени бяха **384 акта за установяване на административни нарушения**, от които 259 на застрахователни дружества, 35 на здравноосигурителни дружества, 31 на застрахователни брокери, 50 на застрахователни агенти, 3 на актюери, 2 на ГФ, 2 на юридически лица и 2 на физически лица.

От заместник-председателя на КФН, ръководещ управление „Застрахователен надзор”, бяха издадени 301 наказателни постановления за 1 671 880 лв., от които на застрахователи - 247 наказателни постановления за 1 420 480 лв., на здравноосигурителни дружества – 13 наказателни постановления за 41 000 лв., на застрахователни брокери – 34 наказателни постановления за 145 400 лв., на застрахователни агенти – 5 наказателни постановления за 58 000 лв., на ГФ – 1 наказателно постановление за 2 000 лв. и 1 наказателно постановление на юридическо лице за 5 000 лв.

През разглеждания период бяха издадени **12 решения за прилагане на принудителни административни мерки**, от които 9 на застрахователи, 1 на здравноосигурително дружество, 1 на ГФ и 1 на ликвидатор.

Най-често срещаните нарушения, установени при извършване на текущия контрол и проверките на място, са следните:

- неспазване на срока за определяне и изплащане размера на обезщетението или застрахователната сума по заведени застрахователни претенции;
- неспазване на срока за отчитане от застрахователите на сключени полици по застраховка „Гражданска отговорност” на автомобилистите към Информационния център и КФН;
- неспазване на изискванията за инвестиране и за диверсификация на активите за покритие на здравноосигурителните резерви;
- неспазване на изискването за представяне в срок на годишни и периодични отчети и справки от застрахователните брокери.

Брутният премиен приход, реализиран от застрахователите със седалище в Република България, се очаква да достигне 1 841 млн. лв. за 2008 г., от които 1 547 млн. лв. по общо застраховане (22% ръст на годишна база) и 294 млн. лв. по животозастраховане (25% ръст на годишна база).

Очаква се запазване на преобладаващия дял (на база брутен премиен приход) на общото застраховане спрямо животозастраховането (84% и 16%).

Възникналите обезщетения от застрахователите, извършващи дейност по общо застраховане, се очаква да нараснат с 44% към края на 2008 г. и да достигнат 804 млн. лв.

Изплатените суми и обезщетения от животозастрахователите се очаква да достигнат размер от 108 млн. лв., реализирайки ръст от 38% на годишна база.

Премийният приход в доброволното здравно осигуряване се очаква да нарасне с 18% на годишна база и да достигне 30 млн. лв.

По доброволно здравно осигуряване към края на 2008 г. се очаква възникналите претенции да достигнат 20 млн. лв., с което ще се отчете нарастване от 22 % на годишна база.

IV. Осигурителен Надзор

През 2008 г. беше издадена пенсионна лицензия на „Пенсионноосигурителен институт” АД, както и разрешения на дружеството за управление на трите фонда за допълнително пенсионно осигуряване. Така в края на 2008 г. услуги по допълнително пенсионно осигуряване предлагат **10 пенсионноосигурителни дружества**, всяко от които е учредило и управлява и двата типа фондове за допълнително задължително пенсионно осигуряване (универсален и професионален), както и фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване. Във връзка с въвеждането на осигуряването по професионални схеми, две пенсионноосигурителни дружества (ПОД „Алианс България” АД и ПОК „ДСК - Родина” АД) управляват доброволни пенсионни фондове по професионални схеми. Следователно, към края на 2008 г. лицензираните **10 пенсионноосигурителни дружества управляват общо 32 пенсионни фонда – 10 универсални, 10 професионални, 10 доброволни и два доброволни пенсионни фонда по професионални схеми.**

През годината също така бяха издадени 8 решения на ресорния заместник-председател за одобрение на изменения и допълнения на правилници за организацията и дейността на фондовете за допълнително пенсионно осигуряване. Две от тях бяха издадени през първото тримесечие на 2008 г., други две през второто тримесечие и още четири за периода 01.07.2008 г. – 15.12.2008 г.

Във връзка с промените в нормативната уредба, въведени с измененията и допълненията на Наредба № 9 от 19.11.2003 г. за начина и реда за оценка на активите и пасивите на фондовете за допълнително пенсионно осигуряване и на пенсионноосигурителното дружество, на стойността на нетните активи на фонда, за изчисляване и обявяване на стойността на един дял и за изискванията към воденето на индивидуалните партиди, през годината беше издадено едно решение на ресорния заместник-председател за одобрение на изменения и допълнения в правила за оценка на активите и пасивите на пенсионноосигурително дружество и на управляваните от него фондове за допълнително пенсионно осигуряване.

През отчетния период е получено уведомление от Пенсионния регулатор на Великобритания, с което се съобщава за намерението на Рио Тинто Интернешънъл Пеншън Фънд да поеме управлението на професионална схема на българско предприятие, като продължава да се води кореспонденция за уточняване параметрите на схемата. Същата не е регистрирана към настоящия момент във водения от КФН регистър на професионалните схеми.

През 2008 г. в рамките на осигурителния надзор са извършени **15 проверки на място** в поднадзорните лица, от които 9 пълни проверки и 3 тематични проверки на ПОД, както и 3 проверки на банки – попечители на ФДПО. В резултат на извършените проверки бяха дадени общо **184 препоръки** за подобряване на дейността, в т.ч. 175 препоръки на ПОД и 9 препоръки на банки - попечители.

В резултат от проведените проверки на място и при осъществения дистанционен контрол бяха съставени **35 акта за установяване на административни нарушения** на разпоредби на КСО и на подзаконовите нормативни актове за неговото прилагане. С тях са установени 56 нарушения на нормативни разпоредби. Въз основа на съставените актове са издадени 32 броя наказателни постановления и 2 резолюции за прекратяване на административнонаказателни преписки.

С издадените наказателни постановления са наложени глоби и имуществени санкции в общ размер на 207 100 лева. Общия размер на имуществените санкции е 195 000 лева, а на наложените глоби на физически лица - 12 100 лева. До 15 декември 2008 г. 12 от издадените наказателни постановления са влезли в сила, 12 са обжалвани, а за останалите 8 наказателни постановления текат срокове за обжалване.

Най-много АУАН бяха съставените относно:

- неспазване на регламентираните в Кодекса за социално осигуряване забрани за инвестиране и ограничения на сделките с активи на ФДПО;
- нарушаване на инвестиционни ограничения;
- непривеждане на активите на ФДПО в съответствие с количествените ограничения за тези активи в тримесечен срок от датата на превишението;
- неспазване на правилници на ФДПО;
- неполагане грижата на добър търговец при управление на средствата на пенсионен фонд;
- неспазване принципа на доброволността при избор на пенсионен фонд;
- нарушения на Наредба № 3 – предлагане и сключване на осигурителни договори преди настъпване на нормативно определените срокове.

През периода 01.01.2008 г. до 15.12.2008 г. не са прилагани принудителни административни мерки спрямо ПОД.

Основните показатели на дейността по допълнително пенсионно осигуряване отбелязаха спад на годишна база поради влошената пазарна конюнктура през изминалата година. Към 10 декември 2008 г. **нетните активи** на фондовете за допълнително пенсионно осигуряване са на стойност **2 241 млн. лв.** По прогнозни данни в края на 2008 г. тази стойност ще бъде 2 300 млн. лв., с което ще се отбележи спад на годишна база в рамките на 0,73%, за разлика от значителния ръст от 58,16% за миналата година.

През годината единствено стойността на нетните активи на универсалните фондове демонстрира ръст спрямо предходната година. Към 31.12.2008 г. **нетните активи, акумулирани в универсалните пенсионни фондове**, се очаква да достигнат 1 450 млн. лв., което ще доведе до 18,08% ръст за последните 12 месеца.

Значителен спад в нетната стойност на активите отбелязват професионалните и доброволни пенсионни фондове, съответно 11,19% и 28,47% (при ръст от 36,82% и 45,39% за 2007 г.). Към 31.12.2008 г. се очаква **нетната стойност на активите, концентрирани в професионалните пенсионни фондове**, да възлезе на 365 млн. лв., а тази на **акумулираните активи от доброволните фондове** – 485 млн. лв. Размерът на нетните активи на доброволните пенсионни фондове по професионални схеми се очаква на достигне 0,35 млн. лв. към края на 2008 г.

Осигурените лица във ФДПО към 31.10.2008 г. са 3 606 959 души, като се очаква към края на годината техният брой да достигне 3 630 хил. души. Това ще представлява увеличаване на броя на осигурените лица през годината с 190 хил. души или с 5,52 на сто.

17 декември 2008 г.

ВРЪЗКИ С ОБЩЕСТВЕНОСТТА